Устав Републике Српске Крајине

Полазећи од права српског народа на самоопредјељење и у складу са слободно израженом вољом српског народа Српске Аутономне Области Крајина потврђене на референдуму, као и вјековне борбе српског народа за слободу његове слободарске, демократске и државотворне традиције, ријешен да створи демократску државу српског народа на свом историјском и етничком простору у којој са осталим грађанима обезбјеђује остваривање националних права, државу засновану на суверености која припада српском народу и осталим грађанима у њој, на владавини права и на равноправним условима за напредак појединаца и друштва, српски народ Републике Српске Крајине преко својих посланика у Уставотворној скупштини, доноси

УСТАВ

РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ КРАЈ ИНЕ

Садржај

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Република Српска Крајина национална је држава српског народа и држава свих грађана који у њој живе.

Члан 2.

Сувереност припада српском народу Републике Српске Крајине и свим грађанима који у њој живе.

Српски народ и грађани Републике Српске Крајине сувереност остварују референдумом, народном иницијативом и преко својих слободно изабраних представника.

Члан 3.

Територију Српске Крајине чини територија Српске Аутономне Области Крајина.

Члан 4.

У Републици Српској Крајини слободно је све што Уставом и законом није забрањено.

Уставом су зајамчена и признају се лична, политичка, национална, економска, социјална, културна и друга права човјека и грађанина.

Члан 5.

Територија Републике Српске Крајине је јединствена и неотуђива. О промјени границе Републике Српске Крајине одлучују грађани референдумом.

Скупштина Републике Српске Крајине може одлучити да се друге српске територије припоје Републици Српској Крајини ако се претходно грађани тих територија изјасне за припајање Републици Српској Крајини.

Члан 6.

Република Српска Крајина има грб, заставу и химну.

Грб Републике Српске Крајине је лик двоглавог бијелог орла у узлету. На грудима орла је штит са крстом и оцилима, а испод штита натпис —Крајина.

Застава Републике Српске Крајине је српска тробојка у распореду боја одозго на доље: црвено, плаво, бијело.

Химна Републике Српске Крајине је „Боже правде“.

Главни град Републике Српске Крајине је Книн.

Члан 7.

У Републици Српској Крајини у службеној је употреби српски језик и ћирилично писмо, а латинично писмо је у службеној употреби на начин утврђен законом.

Уколико је у некој од општина у Републици Српској Крајини не мање од 8% становника припадника другог народа, у службеној употреби је језик и писмо тог народа.

Члан 8.

Уставотворна и законодавна власт припада Скупштини.

Републику Српску Крајину представља и њено државно јединство изражава предсједник.

Извршна власт припада Влади.

Судска власт припада судовима.

Заштита уставности, као и заштита законитости у складу с Уставом, припада Уставном суду.

Члан 9.

Рад државних органа доступан је јавности.

Јавност у раду државних органа може се ограничити или искључити само у случајевима који се законом одређују.

II СЛОБОДЕ, ПРАВА И ДУЖНОСТИ ЧОВЈЕКА И ГРАЂАНИНА

Члан 10.

Слободе и права човјека и грађанина ограничене су само једнаким слободама и правима других и кад је то Уставом утврђено.

Члан 11.

Слободе и права остварују се, а дужности се испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом.

Законом се може прописати начин остваривања појединих слобода и права кадје то неопходно за њихово остваривање.

Злоупотреба слобода и права човјека и грађанина противуставна је и кажњива, онако како је то законом предвиђено.

Обезбјеђује се судска заштита слобода и права зајамчених и признатих Уставом.

Члан 12.

Грађани су једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вјероисповјест, политичко или друго увјерење, образовање, социјално поријекло, имовно стање или које лично својство.

Члан 13.

Живот човјека је неприкосновен.

Смртна казна може се изузетно прописати и изрећи само за најтеже облике тешких кривичних дјела.

Члан 14.

Слобода човјека је неприкосновена.

Нико не може бити лишен слободе, осим у случајевима и у поступку који су утврђени законом.

Члан 15.

Лице за које постоји основана сумња да је извршило кривично дјело може, на основу одлуке надлежног суда, бити притворено и задржано у притвору, само ако је то неопходно ради вођења кривичног поступка или безбједности људи.

Трајање притвора мора бити сведено на најкраће нужно вријеме. Притвор може трајати по одлуци првостепеног суда најдуже три мјесеца од дана притварања. Овај рок се може одлуком Врховног суда продужити још за три мјесеца. Ако се до истека тих рокова не подигне оптужница, окривљени се пушта на слободу.

Члан 16.

Грађанима је зајамчена слобода кретања и настањивања и право да напусте Републику Српску Крајину и у њу се врате.

Слобода кретања и настањивања може се ограничити законом, ако је неопходно за вођење кривичног поступка, спречавања заразних болести или за одбрану Републике Српске Крајине.

Члан 17.

Људско достојанство и право на приватни живот човјека су неповредиви.

Члан 18.

Тајна писма и друга средства општења су неповредива.

Законом се може прописати да се, на основу одлуке суда, може одступити од начела неповредивости тајне писма и других средстава општења ако је неопходно за вођење кривичног поступка или за одбрану Републике Српске Крајине.

Члан 19.

Зајамчена је заштита тајности података о личности. Прикупљање, обрада и коришћење података о личности утврђују се законом.

Члан 20.

Стан је неповредив.

Законом се може прописати да службено лице, на основу судске одлуке, смије ући у стан или друге просторије против воље њиховог држаоца и у њима вршити претрес. Претрес се врши у присуству два свједока.

Под условом предвиђеним законом, службено лице смије ући у туђи стан или друге просторије и без одлуке суда и вршити претрес, ако је то неопходно ради непосредног хватања учиниоца кривичног дјела или ради спасавања људи и добара.

Члан 21.

Свако има право на за све једнаку заштиту својих права у поступку пред судом, другим државним или било којим органом или организацијом.

Свакоме је зајамчено право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се рјешава о његовом праву или на закону заснованом интересу.

Члан 22.

Нико не може бити кажњен за дјело које прије него што је учињено није било предвиђено законом или прописом заснованим на закону као кажњиво дјело, нити му се може изрећи казна која за то дјело није била предвиђена.

Кривична дјела и санкције за учиниоце могу се одредити само законом.

Нико не може бити сматран кривим за кривично дјело док то не буде утврђено правоснажном одлуком суда.

Лице које је неоправдано осуђено за кривично дјело или је без основа било лишено слободе, има право на рехабилитацију, на накнаду штете из јавних прихода, као и друга права утврђена законом.

Члан 23.

Сваком се зајемчује право на одбрану и право да себи узме браниоца пред судом или другим органом надлежним за вођење поступка.

Нико ко је достижан суду или другом органу надлежном за вођење поступка не може бити кажњен ако му, у складу са законом, није било омогућено да буде саслушани да се брани.

Свако има право да његовом саслушању присуствује бранилац кога изабере.

Законом се одређује у којим случајевима окривљени мора имати браниоца.

Члан 24.

Свако има право на накнаду материјалне и нематеријалне штете коју му незаконитим или неправилним радом нанесе службено лице или државни орган или организација која врши јавна овлашћења, у складу са законом.

Штету је дужна надокнадити Република Српска Крајина или организација која врши јавна овлашћења.

Члан 25.

Јамчи се поштовање људске личности и достојанства у кривичном и сваком другом поступку, у случају лишења, односно ограничења слободе, као и за вријеме извршења казне.

Нико не смије бити подвргнут мучењу, понижавајућем кажњавању или поступању.

Забрањено је вршити на човјеку, без његове дозволе, медицинске и друге научне огледе.

Члан 26.

Право је човјека да слободно одлучује о рађању дјеце.

Члан 27.

Мајка и дијете имају посебну заштиту.

Посебну заштиту имају малољетници о којима се родитељи не старају, као и лица која нису у могућности да сама брину о себи и заштити својих права и интереса.

Члан 28.

Породица има посебну заштиту.

Брак и односи у браку и породици уређују се законом.

Родитељи имају право на дужност да се старају о подизању и васпитању своје дјеце. Дјеца су дужна да се старају о својим родитељима којима је потребна помоћ.

Дјеца рођена ван брака имају права и дужности као и дјеца рођена у браку.

Члан 29.

Свако има право на заштиту здравља.

Дјеца, труднице и стара лица имају право на здравствену заштиту из јавних прихода, кад то право не остварују по неком другом основу, а друга лица под условима утврђеним законом.

Члан 30.

Човјек има право на здраву животну средину. Свако је, у складу са законом, дужан да штити и унапређује животну средину.

Члан 31.

Школовање је сваком доступно под једнаким условима.

Основно школовање је обавезно.

За редовно школовање које се финансира из јавних прихода грађани не плаћају школарину.

Члан 32.

Јамчи се право својине, у складу с Уставом и слобода предузетништва.

Јамчи се право на насљеђивање, у складу са законом.

Члан 33.

Свако има право на рад.

Јамчи се слобода рада, слободан избор занимања и запослења. Сваком је, под једнаким условима, доступно радно мјесто и функција.

Запосленима може престати радни однос против њихове воље, под условима и на начин утврђен законом и колективним уговором. Забрањен је принудни рад.

Члан 34.

Запослени имају право на одговарајућу зараду.

Јамчи се, под условима утврђеним законом, право на материјално обезбјеђење за вријеме привремене незапослености.

Члан 35.

Запослени имају право на штрајк у складу са законом.

Члан 36.

Запослени имају право на ограничено радно вријеме, на дневни и недјељни одмори и на плаћени годишњи одмор и одсуство, у складу са законом, односно колективним уговором.

Запослени имају право на заштиту на раду, у складу са законом.

Омладина, жене и инвалиди имају посебну заштиту на раду, у складу са законом.

Члан 37.

Грађанима који су дјеломично слободни за рад зајамчује се оспособљавање за одговарајући посао и обезбјеђују се услови за њихово запошљавање у складу са законом.

Држава обезбјеђује социјалну сигурност грађанима који су неспособни за рад, а немају средства за издржавање.

Члан 38.

Обавезним осигурањем запослени, у складу са законом, обезбјеђују себи право на здравствену заштиту и друга права за случај болести, права за случај трудноће, порођаја, смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице — право на здравствену заштиту, право на породичну пензију као и друга права по основу социјалног осигурања.

Право из социјалног осигурања за грађане који нису обухваћени обавезним социјалним осигурањем уређује се законом.

Члан 39.

Јамчи се слобода вјероисповијести која обухвата слободу вјеровања, исповједања вјере и вршење вјерских обреда.

Вјерске заједнице су одвојене од државе и слободне су у вршењу вјерских послова и вјерских обреда.

Вјерска заједница може оснивати вјерске школе и добротворне организације.

Држава може материјално помагати вјерске заједнице.

Члан 40.

Грађанин који је навршио 18 година живота има право да бира и да буде биран у Скупштини Републике Српске Крајине и у друге органе и изборна тијела.

Избори су непосредни, бирачко право је опште и једнако, а гласање тајно.

Кандидата за посланика и за друге органе и изборна тијела може предложити политичка странка, друга политичка организација или група грађана.

Члан 41.

Грађанима се јамчи слобода збора и другог окупљања и без одобрења, уз претходну пријаву надлежном органу.

Слобода збора и другог окупљања грађана може се ограничити одлуком надлежног органа, ради спречавања ометања јавног саобраћаја, угрожавања здравља, јавног морала или безбједности људи и имовине.

Члан 42.

Јамчи се слобода политичког, синдикалног и другог организовања и дјеловања и без одобрења, уз упис у регистар код надлежног органа.

Забрањено је дјеловање које има за циљ насилно мијењање Уставом утврђеног поретка, нарушавање територијалне цјелокупности и независности Републике Српске Крајине, кршење Уставом зајамчених слобода и права човјека и грађанина, изазивање и подстицање националне, расне, вјерске нетрпељивости и мржње.

Члан 43.

Јамчи се слобода савјести, мисли и јавног изражавања мишљења.

Члан 44.

У Републици Српској Крајини штампа и други облици јавног информисања слободни су.

Члан 45.

Грађанин Републике Српске Крајине има држављанство Републике Српске Крајине.

Грађанин Републике Српске Крајине не може бити лишен држављанства Српске Крајине, прогнан или екстрадиран.

Држављанство се стиче и престаје на начин утврђен законом.

Грађанину Републике Српске Крајине који има и друго држављанство може се одузети држављанство Републике Српске Крајине само ако одбије да испуни Уставом одређену дужност грађанина.

Члан 46.

Грађанин има право да јавно критикује рад државних и других органа и организација и функционера, да им подноси представке, петиције и приједлоге и да на њих добије одговор ако га тражи.

Грађанин не може бити позван на одговорност нити трпјети друге штетне посљедице за ставове изнијете у јавној критици или у поднијетој представци, петицији и приједлогу, осим ако је тиме учинио кривично дјело.

Члан 47.

Грађанину се јамчи слобода изражавања националне припадности и културе и слобода употребе свог језика и писма.

Грађанин није дужан да се изјашњава о својој националној припадности.

Члан 48.

Странац у Републици Српској Крајини има слободе и права човјека утврђене Уставом и друга права и дужности утврђене законом.

Члан 49.

Одбрана Републике Српске Крајине је право и дужност сваког грађанина.

Нико нема право да призна или потпише капитулацију, нити да прихвати или призна окупацију Републике Српске Крајине или било којег њеног дијела.

Издаја Републике Српске Крајине је злочин према народу и кажњава се као тешко кривично дјело.

Члан 50.

Свако је дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом.

Члан 51.

Свако је дужан да се придржава Устава и закона. Свако је дужан да савјесно и одговорно врши јавне функције.

Члан 52.

Дужност је сваког да другоме пружи помоћ у невољи и да учествује у отклањању опште опасности.

III ЕКОНОМСКО И СОЦИЈАЛНО УРЕЂЕЊЕ

Члан 53.

Економско и социјално уређење заснива се на слободном привређивању, свим облицима својине на јединственом тржишту робе, рада и капитала, на самосталности предузећа и свих других облика организовања, на управљању и присвајању по основи својине и рада, као и на праву запослених и праву других грађана на социјалну

сигураност.

Држава, мјерама развојне, економске и социјалне политике, под једнаким условима, подстиче повећање економског и социјалног благостања грађана.

Члан 54.

Право својине је зајемчено.

Страно лице може стицати право својине под условима утврђеним законом.

Члан 55.

Привредне и друге дјелатности обављају се слободно и под једнаким условима, у складу с Уставом и законом.

Јамчи се право страном лицу да обавља привредну или другу дјелатност и права по основу улагања и пословања, под условима који су законом утврђени за домаћа лица.

Члан 56.

Својина и рад су основе управљања и учешћа у одлучивању.

Члан 57.

Природна богатства и добра у општој употреби, као добра од општег интереса и градско грађевинско земљиште у државној су својини.

Поједина добра у општој употреби могу бити и у приватној својини условима утврђеним законом.

Својина на ствари од посебног културног, научног, умјетничког или историјског значаја или од значаја за заштиту природе може се ограничити на основу закона, уз накнаду, ако то захтјева општи интерес.

Заштита, коришћење, унапређивање и управљање добрима од општег интересао стварују се под условима и на начин утврђен законом.

Члан 58.

Грађанину се јамчи својина на пољопривредно земљиште и на друге непокретне и покретне ствари, а на шуме и шумско земљиште у законом утврђеним границама.

Члан 59.

Физичка и правна лица остварују својинска права на непокретности према њеној природи и намјени, у складу са законом.

Члан 60.

Непокретности се могу, уз правичну накнаду која не може бити нижа од тржишне цијене, експрописати или се својина на њима може ограничити, ако то захтјева општи интерес утврђен на основу закона.

Члан 61.

Законом се утврђују услови и начин обављања дјелатности, односно послова за које се образују јавне службе.

Члан 62.

Предузеће и друге организације могу обављати дјелатност и улагати средства у иностранству под условима утврђеним законом.

Члан 63.

За вријеме непосредне ратне опасности, ратног стања или елементарних непогода већих размјера, законом се може ограничити располагање или утврдити посебан начин коришћења дијела средстава правних и физичких лица, док такво стање траје.

Члан 64.

Република Српска Крајина има буџете у којима се исказују сви њени приходи и расходи.

Средства буџета обезбјеђују се из пореза и других законом утврђених прихода.

IV ПРАВА И ДУЖНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ КРАЈ ИНЕ

Члан 65.

Права и дужности Републике Српске Крајине врше Уставом одређени државни органи.

Слободе и права човјека и грађанина, једнакост пред законом, самосталност и једнак положај предузећа и других организација, основа су и мјера овлашћења и одговорности државних органа.

Члан 66.

Државни органи, у оквиру Уставом утврђених права и дужности Републике Српске Крајине, утврђују политику, доносе и извршавају законе, друге прописе и опште акте, врше уставно-судску и судску заштиту уставности и законитости.

Другим органима и организацијама Републике Српске Крајине може се повјерити извршавање закона и осталих прописа и општих аката из оквира права и дужности Републике Српске Крајине, с тим што су републички органи одговорни за њихово извршење.

Члан 67.

Република Српска Крајина уређује и обезбеђује:

1. сувереност, независност и територијалну цјелокупност Републике Српске Крајине и њен међународни положај и односе с другим државама и међународним организацијама;

2. остваривање и заштиту слобода и права човјека и грађанина; уставност и законитост;

3. одбрану и безбједност Републике Српске Крајине и њених грађана; мјере за случај ванредног стања;

4. својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине; правни положај предузећа и других организација, њихових удружења и комора; финансијски систем у областима економских односа са иностранством; тржишта, планирања, радних односа, заштите на раду, запошљавања, социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности, као и друге економске и социјалне односе од општег интереса;

5. систем заштите и унапређивања животне средине; заштиту и унапређивање биљног и животињског свијета;

6. систем у областима здравства, социјалне заштите, борачке и инвалидске заштите, друштвене бриге о дјеци и омладини, образовања, културе и заштите културних добара, физичке културе, друштвеног и јавног обавјештавања;

7. систем јавних служби;

8. контролу законитости располагања средствима правних лица, финансијску ревизију јавних расхода и начин јединственог образовања тих послова; прикупљање статистичких и других података од општег интереса;

9. основне циљеве и правце привредног, научног, технолошког, демографског, регионалног и социјалног развоја, развоја пољопривреде и села; оргаизације и коришћења простора; политику и мјере за усмјеравање и подстицање развоја, укључујући и развој недовољно развијених подручја; робне резерве;

10. финансирање остваривања права и дужности Републике Српске Крајине утврђених Уставом и законом;

11. организација, надлежност и рад републичких органа;

12. друге односе од интереса за Републику Српску Крајину у складу са Уставом.

V ДРЖАВНИ ОРГАНИ И ИНСТИТУЦИЈ Е

СКУПШТИНА

Члан 68.

Скупштина:

1. одлучује о промјени Устава;

2. доноси законе, друге прописе и опште акте;

3. доноси план развоја, просторни план, буџет и завршни рачун;

4. утврђује приједлог одлуке о промјени границе Републике Српске Крајине;

5. утврђује територијалну организацију у Републици Српској Крајини;

6. одлучује о рату и миру;

7. ратификује међународне уговоре;

8. расписује републички референдум;

9. расписује републички јавни зајам и одлучује о задужењу Републичке Српске Крајине;

10. бира и разрјешава: предсједника и потпредсједника Скупштине, првог министра и министра у Влади, предсједника и судије Уставног суда, Врховног суда и других судова, јавног тужиоца и јавне тужиоце, гувернера Народне банке и друге функционере одређене законом;

11. обавља контролу над радом Владе и других органа и функционера одговорних Скупштини у складу с Уставом и законом;

12. даје амнестију за кривична дјела;

13. обавља и друге послове у складу с Уставом.

Члан 69.

Скупштина има 60 посланика.

Посланици се бирају на непосредним изборима, тајним гласањем.

Избор и престанак мандата посланика и образовање изборних јединица уређује се законом.

Члан 70.

Посланици се бирају на четири године.

Избори за посланике морају се одржати најкасније 30 дана прије истека мандата посланика којима мандат истиче.

Даном верификације мандата нових посланика престаје функција посланика чији мандат истиче.

Скупштина може, у случају непосредне ратне опасности или ратног стања, одлучити да

се мандат посланика продужи док такво стање траје, односно док не буду створени услови за избор посланика.

Члан 71.

Посланик представља грађане изборне јединице у којој је изабран.

Члан 72.

Посланик ужива имунитет.

Посланик не може бити позван на кривичну одговорност, притворен или кажњен за изражено мишљење или давање гласа у Скупштини.

Посланик не може бити притворен без одобрења Скупштине, осим ако је затечен у вршењу кривичног дјела за које је прописана казна затвора у трајању дужем од пет година.

Против посланика који се позове на имунитет не може се, без одобрења Скупштине, покренути кривични поступак или други поступак у коме се може изрећи казна затвора.

Скупштина може одлучити да се примјени имунитет према посланику и ако се сам на њега није позвао, кад је то потребно ради вршења његове функције.

Члан 73.

Скупштина бира предсједника и потпредсједника из реда посланика, на четири године.

Предсједник представља Скупштину и врши друге послове предвиђене Уставом, законом и пословником.

Предсједник Скупштине расписује изборе за посланике и за предсједника Републике Српске Крајине.

Члан 74.

Скупштина се састаје обавезно у два редовна засједања годишње.

Прво редовно засједање почиње првог радног дана у марту, а друго редовно засједање почиње првог радног дана у октобру. Редовно засједање не може трајати дуже од 90 дана.

Скупштина се састаје у ванредно засједање на захтјев најмање трећине од укупног броја посланика или на захтјев Владе, са унапријед утврђеним дневним редом.

Скупштина се састаје без позива у случају проглашења ванредног стања на дијелу територије Републике Српске Крајине.

Члан 75.

Скупштина одлучује већином гласова на сједници којој присуствује већина од укупног броја посланика, ако Уставом није предвиђена посебна већина.

Право предлагања закона, других прописа и других аката имају Влада, сваки посланик или најмање 10.000 бирача.

Члан 76.

Скупштина може одлучити да о појединим питањима из њене надлежности одлуку донесу грађани републичким референдумом.

Скупштина је дужна да одлучи о захтјеву за расписивање државног референдума који поднесе најмање 25.000 бирача.

Члан 77.

Скупштина уређује свој рад и организацију и начин остваривања права и дужности посланика.

ПРЕДСЈ ЕДНИК РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ КРАЈ ИНЕ

Члан 78.

Предсједник Републике Српске Крајине:

1. предлаже Скупштини кандидате за чланове Владе, пошто саслуша мишљење представника већине у Скупштини;

2. предлаже Скупштини кандидате за предсједника и судије Уставног суда;

3. указом проглашава законе;

4. обавља послове из области односа Републике Српске Крајине са другим државама и међународним организацијама у складу са законом;

5. руководи оружаним снагама у миру и рату и народним отпором у рату; наређује општу и дјелимичну мобилизацију; организује припреме за одбрану у складу са законом;

6. кад Скупштина није у могућности да се састане по прибављеном мишљењу првог министра Владе, утврђује постојање непосредне ратне опасности или проглашава ратно стање;

7. по својој иницијативи или на приједлог Владе, за вријеме ратног стања или непосредне ратне опасности, доноси акте о питањима из надлежности Скупштине, с

тим што је дужан да их поднесе на потврду Скупштини чим она буде у могућности да се састане. Актима донијетим за вријеме ратног стања могу се ограничити поједине слободе и права човјека и грађанина и измјенити организација, састав и овлашћење Владе и министарства, судова и јавних тужилаштава;

8. на приједлог Владе, када су на дијелу територије Републике Српске Крајине угрожени безбједност Републике Српске Крајине, слободе човјека и рад државних органа, проглашава ванредно стање и доноси акте за предузимање мјера које такве околности изискују, у складу са Уставом и законом;

9. даје помиловања;

10. додјељује одликовања и признања утврђена законом;

11. образује стручне и друге службе за обављање послова из своје надлежности;

12. обавља и друге послове у складу са Уставом.

Члан 79.

Предсједник Републике Српске Крајине указом проглашава закон у року од 7 дана од дана његовог усвајања у Скупштини. У том року предсједник Републике Српске Крајине може захтијевати да Скупштина поново гласа о закону.

Предсједник Републике Српске Крајине дужан је да прогласи поново изгласани закон у Скупштини.

Члан 80.

Предсједник Републике Српске Крајине може тражити од Владе да изложи ставове о појединим питањима из њене надлежности.

Члан 81.

Предсједник Републике Српске Крајине се бира на непосредним изборима, тајним гласањем.

Мандат предсједника Републике Српске Крајине траје пет година.

Исто лице може бити изабрано за предсједника Републике највише два пута.

Избор за предсједника Републике Српске Крајине мора се одржати најкасније 30 дана прије истека мандата предсједника Републике Српске Крајине коме мандат истиче.

Приликом ступања на дужност, предсједник Републике Српске Крајине пред Скупштином полаже заклетву која гласи:

„Заклињем се да ћу све своје снаге посветити очувању суверености цјелине територије Републике Српске Крајине, остваривању националних интереса српског народа, људских и грађанских слобода и права, поштовању и одбрани Устава и закона, очувању мира и благостања српског народа и свих грађана и да ћу савјесно и одговорно испуњавати све своје дужности.“

У случају непосредне ратне опасности или ратног стања, мандат предсједника Републике Српске Крајине продужава се док такво стање траје, односно док се не створе услови за избор предсједника Републике Српске Крајине.

Предсједник Републике Српске Крајине ужива имунитет као посланик. О имунитету предсједника Републике Српске Крајине одлучује Скупштина.

Члан 82.

Предсједнику Републике Српске Крајине престаје мандат прије истека времена на које је биран у случају опозива или оставке.

Кад предсједник Републике Српске Крајине поднесе оставку он о томе обавјештава јавност и предсједника Скупштине.

Даном подношења оставке предсједнику Републике Српске Крајине престаје мандат.

Ако је предсједнику Републике Српске Крајине престао мандат прије истека времена на које је биран, дужност предсједника Републике Српске Крајине врши предсједник Скупштине.

У случају престанка мандата предсједника Републике Српске Крајине прије истека времена на које је биран, избори за новог предсједника Републике Српске Крајине морају се одржати у року од 60 дана од дана престанка мандата предсједника Републике Српске Крајине.

Ако је предсједник Републике Српске Крајине из било ког разлога привремено спријечен да врши своју функцију, замјењује га предсједник Скупштине.

Поступак избора и опозива предсједника Републике Српске Крајине уређује се законом.

Члан 83.

Предсједник Републике Српске Крајине одговоран је грађанима Републике Српске Крајине.

Кад Скупштина оцјени да је предсједник Републике Српске Крајине прекршио Устав, покреће поступак за његов опозив ако се о томе изјасни двије трећине од укупног броја посланика.

О опозиву предсједника Републике Српске Крајине одлучује се непосредним и тајним изјашњавањем. Предсједник Републике Српске Крајине је опозван ако за опозив гласа већина од укупног броја бирача.

Ако бирачи не опозову предсједника Републике Српске Крајине, Скупштина се распушта.

ВЛАДА

Члан 84.

Влада:

1. води политику Републике Српске Крајине и извршава законе, друге прописе и опште акте Скупштине у складу с Уставом;

2. доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона;

3. предлаже план развоја, простарни план, буџет и завршни рачун;

4. предлаже законе, друге прописе и опште акте;

5. утврђује начела за унутрашњу организацију министарства и других органа управе и посебних организација, поставља и разрјешава функционере у министарствима и посебним орагнизацијама;

6. усмјерава и усклађује рад министарстава и посебних организација;

7. врши надзор над радом министарства и посебних организација, поништава или укида њихове прописе који су у супротности са законом или прописом који је она донијела;

8. даје мишљење о приједлогу закона и другог прописа, општег акта који је Скупштини поднио други предлагач;

9. образује стручне и друге службе за своје потребе;

10. обавља и друге послове у складу с Уставом и законима.

Члан 85.

Владу сачињавају први министар Владе и министри.

Ако су први министар Владе и министри изабрани из реда посланика, задржавају мандат посланика.

Први министар Владе и министри уживају имунитет као посланици. О имунитету првог министра Владе и министара одлучује Влада.

Члан 86.

Влада је изабрана ако је за њен избор гласала већина од укупног броја посланика.

Послије сваког конституисања новоизабране Скупштине бира се Влада.

Члан 87.

Влада и сваки њен члан за свој рад одговарају предсједнику Републике и Скупштини.

Скупштина може гласати неповјерење Влади или појединoм њеном члану.

Приједлог за изгласавање неповјерења Влади или појединoм њеном члану може поднијети најмање 20 посланика.

Гласању о неповјерењу Влади може се приступити тек послије три дана од дана подношења приједлога за изгласавање неповјерења.

Влада може поставити питање свог повјерења у Скупштини.

Предсједник Републике Српске Крајине може предложити Скупштини разрјешење појединих чланова Владе.

Одлука о разрјешењу Владе или појединог њеног члана сматра се усвојеном, ако је за њу гласала већина од укупног броја посланика.

Влада и сваки њен члан могу Скупштини поднијети оставку. Оставка или разрјешење од дужности предсједника Републике повлачи оставку цијеле Владе. Влада којој је изгласано неповјерење, која је поднијела оставку или којој је престао мандат због распуштања Скупштине или разрјешења дужности предсједника Републике, остаје на дужности до избора нове владе.

Члан 88.

Послове државне управе обављају министарства.

Министарства примјењују законе и друге прописе и опште акте Скупштине и Владе као и опште акте предсједника Републике, рјешавају у управним стварима, врше управни надзор и обављају друге управне послове утврђене законом.

Министарства су самостална у вршењу Уставом и законом одређених надлежности.

За обављање одређених послова државне управе образују се органи управе у саставу министарства, а за вршење стручних послова образују се посебне организације.

Законом се уређује организација и надлежност министарства и органа управе у њиховом саставу и њихових организација.

Одређена управна овлашћења законом се могу повјерити предузећима и другим организацијама.

СУДОВИ И ЈАВНА ТУЖИЛАШТВА

Члан 89.

Судови штите слободе и права грађана, законом утврђена права и интересе правних

субјеката и обезбјеђују уставност и законитост.

Члан 90.

Судови су самостални и независни у свом раду и суде на основу Устава, закона и других општих аката.

Нико ко учествује у суђењу не може бити позван на одговорност за мишљење дато приликом доношења судске одлуке, а у поступку покренутом због кривичног дјела учињеног у вршењу судијске функције, не може бити притворен без одобрења Скупштине.

Члан 91.

Расправљање пред судом је јавно.

Ради чувања тајне, заштите морала, интереса малољетника или заштите других општих интереса, законом се одређује у којим се случајевима у расправи може искључити јавност.

Члан 92.

Суд суди у вијећу.

Законом се може одредити да у одређеним стварима суди судија појединац.

Члан 93.

У суђењу учествују судије и судије поротници на начин утврђен законом.

Законом се може прописати да у одређеним судовима и у одређеним стварима суде само судије.

Члан 94.

Судија не може обављати службу или посао који су законом утврђени као неспојиви са судијском функцијом.

Члан 95.

Судијска функција је стална.

Судији престаје судијска функција кад то сам затражи или кад испуни услове за старосну пензију утврђену законом.

Судија не може бити против своје воље разријешен дужности, осим кад је осуђен за кривично дјело на безусловну казну затвора од најмање 6 мјесеци или за кажњиво дјело које га чини неподобним за вршење судијске функције, кад нестручно и несавјесно обавља судијску функцију или кад трајно изгуби радну способност за вршење судијске функције.

Врховни суд у складу са законом утврђује постојање разлога за престанак судијске функције, односно за разрјешење судије и о томе обавјештава Скупштину.

Судија не може бити премјештен против своје воље.

Члан 96.

Организација, оснивање, надлежност и састав судова и поступак пред судовима уређује се законом.

Врховни суд је највиши суд Републике Српске Крајине.

Члан 97.

Јавно тужилаштво је самостални државни орган који гони учиниоце кривичних и других законом одређених кажњивих дјела и улаже правна средства ради заштите уставности и законитости.

Јавно тужилаштво врши своју функцију на основу Устава и закона.

Јавни тужилац не може бити позван на одговорност за мишљење дато у вршењу тужилачке функције, а у поступку покренутом због кривичног дјела учињеног у вршењу тужилачке функције не може бити притворен без одобрења Скупштине.

Члан 98.

Оснивање, организација и надлежност јавног тужилаштва уређује се законом.

Јавни тужилац Републике Српске Крајине врши функцију јавног тужилаштва у оквиру права и дужности Републике Српске Крајине.

Члан 99.

Јавни тужилац не може обављати службу и посао законом утврђен као неспојив са његовом функцијом.

Члан 100.

Функција јавног тужиоца је стална.

Јавном тужиоцу не може престати функција нити може бити против своје воље разрјешен дужности, осим у случајевима предвиђеним за судију на начин утврђен законом.

НАРОДНА БАНКА

Члан 101.

Република Српска Крајина има Народну банку. Статус, организација, управљање и пословање Народне банке уређују се законом.

ОРУЖАНЕ СНАГЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ КРАЈИНЕ

Члан 102.

Оружане снаге Републике Српске Крајине чини територијална одбрана Републике Српске Крајине.

Оружане снаге Републике Српске Крајине по свом карактеру су одбрамбене и служе искључиво за одбрану територијалног интегритета и државног суверенитета Републике Српске Крајине.

Остала питања из области одбране регулишу се законом.

VI ТЕРИТОРИЈАЛНА ОРГАНИЗАЦИЈА

ОПШТИНА

Члан 103.

Општина преко својих органа, у складу са законом:

1. доноси програм развоја, урбанистички план, буџет и завршни рачун;

2. уређује и обезбјеђује обављање и развој комуналних дјелатности;

3. уређује и обезбјеђује коришћење градског, грађевинског земљишта и пословног простора;

4. стара се о изградњи, одржавању и коришћењу локалних путева и улица и других јавних објеката од општинског значаја;

5. стара се о задовољавању одређених потреба грађана у областима: културе, образовања, здравства и социјалне заштите, друштвене бриге о дјеци, физичке културе, јавног обавјештавања, занатства, туризма и угоститељства, заштите и унапређивања животне средине и у другим областима од непосредног интереса за грађане;

6. извршава законе, друге прописе и опште акте Републике Српске Крајине чије извршавање је повјерено општини, обезбјеђује извршавање прописа и општих аката општине;

7. образује органе, организације и службе за потребе општине и уређује њихову организацију и рад;

8. обавља и друге послове утврђене Уставом и законом, као и Статутом општине.

Систем локалне самоуправе уређује се законом.

Република Српска Крајина може законом повјерити вршење појединих послова одређеној општини и пренијети јој средства за те послове.

Члан 104.

За обављање Уставом и законом утврђених послова, општини припадају приходи

утврђени законом.

За задовољавање потреба грађана у општини, средства се могу прикупљати на основу непосредног изјашњавања грађана, у складу са законом.

Члан 105.

Општина има Статут којим се на основу Устава и закона уређују послови општине и организација и рад органа општине, као и друга питања од интереса за општину.

Статут доноси Скупштина општине.

Члан 106.

О пословима општине грађани одлучују референдумом и преко својих представника у Скупштини општине.

Скупштину општине чине одборници изабрани на непосредним изборима, тајним гласањем.

VII J ЕМСТВА УСТАВНОСТИ Уреди

УСТАВНОСТ И ЗАКОНИТОСТ Уреди

Члан 107.

Закон, други пропис или општи акт мора бити сагласан са Уставом.

Пропис и други општи акт републичког органа мора бити сагласан са законом.

Сваки други пропис и општи акт мора бити сагласан са законом и осталим републичким прописима.

Члан 108.

Закон, други пропис или општи акт ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања осим ако из нарочито оправданих разлога није предвиђено да раније ступи на снагу.

Члан 109.

Закон, други пропис или општи акт не може имати повратно дејство.

Само се законом може одредити да поједине његове одредбе ако то захтјева општи интерес утврђен у поступку доношења закона, имају повратно дејство.

Кажњива дјела утрђују се и казне за њих се изричу према закону, односно према другом прописукоји је важио у вријеме извршења дјела, осим ако је нови закон, односно пропис блажи за учиниоца.

Члан 110.

Државни органи и организације које врше јавна овлашћења могу у појединачним стварима рјешавати правима и обавезама грађана или на основу закона примјењивати мјере принуде или ограничења, само у законом прописаном поступку у коме је свакоме дата могућност да брани своја права и интересе и да против донесеног акта изјави жалбу, односно употреби друго законом предвиђено средство.

Члан 111.

Незнање језика на коме се води поступак не смије бити сметња за остваривање права и интереса грађана.

Свакоме је зајемчено право да у поступку пред судом или другим државним органом или организацијом која у вршењу јавних овлашћења рјешава о његовим правима и дужностима употребљава свој језик и да се у том поступку упознаје са чињеницама на свом језику.

Члан 112.

Против рјешења и других појединачних аката судских, управних и других државних органа, као и против таквих аката органа и организација које врше јавна овлашћења, донесених у првом степену, може се изјавити жалба надлежном органу.

Законом се, у изузетно одређеним случајевима може искључити жалба, ако је на други начин обезбијеђена заштита права и законитости.

О законитости коначних појединачних аката којима државни органи и организације које врше јавна овлашћења рјешавају о правима или обавезама, одлучује суд у управном спору, ако за одређену ствар није законом предвиђена друга судска заштита.

Само се законом може изузетно, у одређеним врстама управних ствари, искључити управни спор.

УСТАВНИ СУД Уреди

Члан 113.

Уставни суд одлучује о:

1. сагласности закона, других прописа и општих аката с Уставом;

2. сагласности прописа и општих аката републичких органа са законом;

3. сагласности свих осталих прописа, колективних уговора као општих аката и других општих аката са законом и другим републичким прописима;

4. сукобу надлежности између судова и других органа;

5. сагласности Статута или другог општег акта политичке странке или друге политичке организације с Уставом и законом;

6. забрани рада политичке странке или друге политичке организације;

7. изборним споровима који нису у надлежности судова или других државних органа.

Уставни суд оцјењује уставност закона и уставност и законитост прописа и других општих аката који су престали да важе, ако од престанка важења до покретања поступка није протекло више од једне године.

Члан 114.

Уставни суд има 5 судија.

Функција судије Уставног суда је стална.

Предсједник Уставног суда бира се из реда судија на 5 година и не може поновно бити биран на исту функцију.

Судија Уставног суда не може вршити другу јавну функцију.

Судија Уставног суда ужива имунитет као и посланик.

О имунитету судије Уставног суда одлучује Уставни суд.

Члан 115.

Судији Уставног суда престаје функција кад то сам затражи или кад испуни услове за остваривање права на старосну пензију. Судија Уставног суда се разрјешава дужности кад буде осуђен за кривично дјело на безусловну казну затвора или кад трајно изгуби способност за вршење функције судије Уставног суда.

Уставни суд обавјештава Скупштину о постојању разлога за престанак функције, односно за разрјешење судије Уставног суда.

Уставни суд може одлучити да судија Уставног суда против кога је покренут кривични поступак не врши дужност док тај поступак траје.

Члан 116.

Свако може дати иницијативу за покретање поступка за оцјењивање уставности и законитости.

Поступак пред Уставним судом покрећу државни органи, а други органи и организације могу га покренути кад оцијене да су им права и интереси непосредно повријеђени актом чија се уставност и законитост оспорава.

Уставни суд може и сам покренути поступак за оцјењивање уставности и законитости.

Члан 117.

Уставни суд одлучује већином гласова судија. Одлука Уставног суда је опште обавезна и извршна. У случају потребе, извршење одлуке Уставног суда обезбјеђује Влада.

Члан 118.

Кад Уставни суд утврди да закон, други пропис или општи акт није у сагласности с Уставом, тај закон, други пропис или општи акт престаје да важи даном објављивања одлуке Уставног суда.

Кад Уставни суд утврди да пропис или други општи акт државног органа или други пропис или општи акт није у сагласности са законом, тај пропис или општи акт престаје да важи даном објављивања одлуке Уставног суда.

Члан 119.

Поступак пред Уставним судом и правно дејство његових одлука одређују се законом.

Уставни суд уређује своју организацију.

ПРОМЈ ЕНА УСТАВА Уреди

Члан 120.

Приједлог за промјену Устава може поднијети најмање 10.000 бирача, најмање 20 посланика, предсједник Републике и Влада.

О приједлогу за промјену Устава одлучује Скупштина двотрећинском већином од укупног броја посланика.

Члан 121.

Скупштина усваја акт о промјени Устава двотрећинском већином од укупног броја посланика и ставља га на републички референдум ради потврђивања. Акт о промјени

Устава сматра се коначно усвојеним ако се за њега на републичком референдуму изјасни више од половине укупног броја бирача.

Акт о промјени Устава проглашава Скупштина.

Члан 122.

За провођење промјене Устава доноси се Уставни закон.

Уставни закон доноси Скупштина двотрећинском већином од укупног броја посланика.

Уставни закон за спровођење промјене Устава проглашава Скупштина.

Уставни закон ступа на снагу истовремено с промјеном Устава.

Члан 123.

Република Српска Крајина ће са другим дијеловима српског народа на територији Југославије и њеним државама и даље градити чврсте државне везе све у циљу стварања заједничке државе српског народа.

Дио своје надлежности утврђеним овим Уставом Република Српска Крајина пренијет ће на савезну државу у складу с договором о уређењу Југославије.

VIII ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Члан 124.

Овај Устав ступа на снагу даном проглашења.